

mannen en 45 vrouwen); nieuw ingeschreven werden 133 patiënten (44 mannen, 52 vrouwen en 37 kinderen); van dezen werden 109 (36 m., 42 vr. en 31 k.) in observatie genomen; 38 verkeerden in het eerste tijdperk, 41 in het tweede en 12 in het derde (TURBAN); 18 waren om verschillende redenen niet te classificeeren. Aan deze nieuwen werden 55 sputumflacons uitgereikt, 19 ligstoelen, 19 ledikanten, 20 matrassen, 34 dekens, terwijl aan 53 patiënten steun verleend werd in den vorm van versterkend voedsel en aan 12 in geld. Voorts werd nog aan 44 der oude patiënten eveneens melk, vleesch en eieren verstrekt. In het geheel overleden 16 patiënten (6 m. en 10 vr.); het verslag bevat een staatje, waarin al de sedert de oprichting overleden patiënten naar leeftijdsgroepen gerangschikt met hun ziekteduur vermeld staan, en waaruit de gemiddelde ziekteduur berekend is. Het verslag dringt er op aan, dat deze wijze van doen gevolgd moge worden door alle zustervereeningen (de Haagsche vereeniging heeft daaraan reeds voldaan), omdat het daardoor mogelijk zal zijn na verloop van jaren een indruk te krijgen van de morbiditeit der tuberculose in Nederland. Het is te hopen, dat aan dit verzoek voldaan wordt. De wijze van werken van het consultatiebureau en het huisbezoek bleef dezelfde. In vier gevallen werd voor behandeling van patiënten in sanatoria een bijdrage gegeven, terwijl twee kinderen gedeeltelijk voor rekening der vereeniging in de Sophia-stichting werden verpleegd. De vereeniging ontvangt echter nog te weinig steun in verhouding tot de taak die zij te vervullen heeft, zoodat dan ook een klein te kort op de rekening van het afgelopen jaar voorkomt, maar een grooter te kort voor het nieuwe jaar geraamd wordt.

Friesch sanatorium voor tuberculose. — Den laatsten tijd doen allerlei tegenstrijdige berichten in de dagbladen de ronde omtrent de overdracht van Herema-State door de schenkers aan de vereeniging tot exploitatie van een volkssanatorium in Friesland. De waarheid in deze zaak is, dat inderdaad tot nog toe deze overdracht nog niet heeft plaats gehad; maar de rede daarvan is allermintst gelegen in bezwarende voorwaarden, die door dr. DRIESSEN en mevrouw DRIESSEN-VEGELIN VAN CLAASBERGEN zouden zijn gesteld, zoodat sommige dagbladberichten willen doen gelooven. De voorwaarde, dat, voor het geval mocht blijken dat men zich bij de berekening vergist heeft en dus bij gebrek aan middelen de exploitatie van het sanatorium moet worden gestaakt, het landgoed weder aan de schenkers of hun erfgenamen zou komen, was van den beginne af aan bekend en is nooit een beletsel geweest om met de pogingen tot stichting voort te gaan. Van de overige aanvankelijk door de schenkers gestelde voorwaarden is door hen afgezien en het oorspronkelijk beschikbaar gestelde terrein zelfs nog aanzienlijk vergroot. Slechts zijn de aanvankelijk gestelde voorwaarden met deze aangevuld, dat er onmiddellijk een geneesheer-directeur voor het sanatorium zal worden aangesteld. Dit nu lag oorspronkelijk niet in de bedoeling; in de oorspronkelijke exploitatie-begroting was er op gerekend, dat de te Joure gevestigde artsen voorloopig den geneeskundigen dienst zouden waarnemen. Maar ook deze voorwaarde was in geenendeele een beletsel voor de aanvaarding van het geschenk. Immers het bestuur was, ook op advies van deskundigen, toch reeds tot de overtuiging gekomen, dat het beter zou zijn reeds dadelijk een geneesheer-directeur aan te stellen, zoodat waarschijnlijk aan de voorwaarde

der schenkers zou zijn voldaan, ook al was deze niet gesteld. De voordracht stuit op dit oogenblik slechts nog af op eenige quaesties van formeelen aard; naar de juiste wettelijke formulering wordt nog gezocht, maar, waar hier partijen het reeds lang eens zijn om de voorwaarden, is het te hopen, dat deze zaak nu spoedig haar beslag mogen krijgen.

DANIËLS.

Oorzaak van den dood in de week van 2 tot en met 8 Aug. 1908.	Amsterdam.					Rotterdam.					's-Gravenhage.							
	Totaal.	Onder het jaar.	1—4 jaren.	5—19 jaren.	20—64 jaren.	65 en meer j.	Totaal.	Onder het jaar.	1—4 jaren.	5—19 jaren.	20—64 jaren.	65 en meer j.	Totaal.	Onder het jaar.	1—4 jaren.	5—19 jaren.	20—64 jaren.	65 en meer j.
Febris typhoidea.....	2	.	.	.	2
Mazelen	2	.	2	.	.	.	6	.	4	2
Roodvonk	6	1	4	2
Kinkhoest	1	1	1	1
Diphtherie en croup.....	1	.	1
Influenza
Cholera nostras.....
Longtuberculose	10	.	1	2	6	1	7	.	2	4	1	4	.	.	1	1	2	
And. vormen v. tubercul.	6	1	3	1	1	4	4	3	1	1	4	1	1	.	1	.	.	
Kank. e. a. maligne tumor.	11	.	.	.	8	3	7	1	.	4	2	5	.	.	.	2	3	
Meningitis
Organische hartgebreken.	3	3	2	.	1	.	1	2	.	.	1	1	.	
Croupeuse pneumonie....	6	1	.	.	2	3	1	1	.	.	.	2	1	.	.	1	.	
And. ziekte v. d. ademh.org.	8	2	1	1	.	4	12	3	3	3	3	4	3	.	1	.	.	
Ziekt. d. spijsvert. organen.	14	11	1	1	1	.	22	15	1	1	4	14	11	2	.	1	.	
Ziekten van de nieren...	5	.	.	.	4	1	1	.	.	.	1	1	1	
Z. v. kraamb. e. zwangersch.	3	.	.	.	3	
Gewelddadige invloeden..	7	.	2	1	4	.	5	.	1	1	3	5	1	1	2	1	.	
Andere ziekte. e. onbekend.	37	15	1	.	9	12	33	15	4	.	5	9	16	3	.	6	7	
Totaal.....	115	31	11	6	40	27	102	34	18	9	24	17	54	19	5	5	13	12
Levenloos aangegeven....	8	11	3	

Sterfte op 1000 inw. per jaar: te Amsterdam 10.62, te Rotterdam 13.77 en te 's-Gravenhage 11.23. Aantal geboren en te Amsterdam 259, op 1000 inw. per jaar 23.91, te Rotterdam 229, te 's-Gravenhage 129.

Dr. RINGELING (Amsterdam). Dr. G. PRINS (Rotterdam, 's-Gravenhage).

Tuberculose-bestrijding. — Door het bestuur der Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der tuberculose is dr. R. DE JOSSELIEN DE JONG te Rotterdam aangewezen als vertegenwoordiger der vereeniging op de Internationale Conferentie in September a. s. te Philadelphia te houden en op het daarop volgende congres te Washington.

Christelijke Vereeniging voor de verpleging van lijdende aan vallende ziekte te Haarlem. — Uit het jongste jaarverslag van den geneesheer C. J. C. BURKENS te Heemstede blijkt, dat op 1 April 1907 aanwezig waren 189 mannelijke en 189 vrouwelijke patiënten, en dat die beide getallen op 31 Maart 1908 bedroegen 197 en 194. Het aantal verpleegdagen in dit jaar bedroeg 142948.

Op 1 April 1907 waren er 38 zusters en op 1 April 1908 43 zusters werk-